

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ - «ΠΡΙΝ ΠΕΣΕΙ Η ΝΥΧΤΑ»

σκηνοθεσία: Τζούλιαν Σνάμπελ, 2000 ΗΠΑ,

διάρκεια: 130'

Ο Όμιλος Φίλων Κινηματογράφου πρόβαλε αυτό το μήνα την ταινία «Πριν πέσει η νύχτα» βασισμένη στο ομώνυμο μυθιστόρημα-αυτοβιογραφία του Κουβανού ομοφυλόφιλου συγγραφέα Ρεϊνάλντο Αρένας. Ο Αρένας αυτοκτόνησε το 1990 στη Νέα Υόρκη, στο τελευταίο στάδιο του AIDS. Το βιβλίο εκδόθηκε πρόσφατα στα ελληνικά.

Ο Αρένας, από «ταπεινή» κοινωνικά καταγωγή, μεγαλώνει στην Κούβα των τελευταίων χρόνων της διεφθαρμένης δικτατορίας του Μπατίστα. Όπως η πλειοψηφία των Κουβανών, υποστηρίζει τους αντάρτες του Φιντέλ Κάστρο. Η ταινία τον παρουσιάζει να εγκαταλείπει το σπίτι του για να οργανωθεί σε κάποια αντάρτικη ομάδα στην ύπαιθρο.

Η νικηφόρα κατάληψη της εξουσίας από τους αντάρτες του Κάστρο το 1959 τον βρίσκει ένθερμο υποστηρικτή του νέου καθεστώτος και γεμάτο προσδοκίες. Συμμετέχει σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς, όπου διακρίνεται και προσλαμβάνεται υπάλληλος στην Εθνική βιβλιοθήκη. Η ταινία αναπαράγει πολύ εύστοχα το κλίμα ευφορίας των πρώτων χρόνων της επανάστασης, όταν ο κόσμος αισθανόταν απελευθερωμένος και είχε κυριολεκτικά επιβάλει μια «ανεπίσημη» σεξουαλική επανάσταση, όπου τα ζευγάρια κάθε προτίμησης ερωτοτροπούσαν ανοικτά στις παραλίες και οι ομοφυλόφιλες σχέσεις και επαφές ήταν συνηθισμένες ακόμα και στους κύκλους του στρατού. Την περίοδο αυτή ο Αρένας ολοκληρώνει το πρώτο του μυθιστόρημα, που είναι και το μοναδικό που εκδόθηκε στην Κούβα.

Αυτός ο «μήνας του μέλιτος» δεν κράτησε πολύ. Με την επανάσταση του 1959 μπορεί να ανατράπηκε το τυραννικό καθεστώς, όμως οι εργάτες δεν κυβέρνησαν ποτέ σαν τάξη, δεν μπόρεσαν να χτυπήσουν οργανωμένα ούτε τις ταξικές ανισότητες, ούτε την κάθε μορφή καταπίεσης που γεννά ο καπιταλισμός.

Ο Κάστρο έβαλε στόχο να οικοδομήσει μια ισχυρή κρατικοκαπιταλιστική οικονομία κατά τα πρότυπα της σταλινικής Ρωσίας, απαιτώντας θυσίες από την εργατική τάξη. Σύντομα όλες οι μορφές ελευθερίας στα ήθη και στις τέχνες αποκηρύσσονται σαν «ανήθικη συμπεριφορά», διανοούμενοι διώκονται και εξαναγκάζονται σε δημόσια αποκήρυξη του έργου τους, η ομοφυλοφιλία ποινικοποιείται ως αντισοσιαλιστική - μικροαστική παρέκκλιση!

Αυτό το ράγισμα στην εμπιστοσύνη και στις προσδοκίες του κόσμου αποτελεί ένα από τα πολύ δυνατά σημεία της ταινίας. Ο Αρένας (τον υποδύεται εξαιρετικά ο Χαβιέ Μπαρντέμ) βλέπει τα έργα του να λογοκρίνονται, τους φίλους του να εξευτελίζονται σαν αποδιοπομπαίοι τράγοι και να φυλακίζονται σε στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας. Το 1973 έρχεται η σειρά του. Συλλαμβάνεται μετά από ένα φρικτό διάστημα δίωξης και παρανομίας και φυλακίζεται στις περιβόητες φυλακές Ελ Μόρο, όπου επιβιώνει γράφοντας τα έργα του αλλά και την αλληλογραφία των αγράμματων βαρυποινιτών. Το εξιτήριο του προϋποθέτει πομπώδεις δηλώσεις μετάνοιας μέσα σε ένα όργιο υποκρισίας των αρχών. Μετά από ένα διάστημα ημιπαρανομίας καταφέρνει να διαφύγει από την Κούβα με τη μαζική έξοδο προς το Μαϊάμι που επέτρεψε το καθεστώς το 1980.

Αυτοεξόριστος στη Νέα Υόρκη, δεν τον περιμένει η ελευθερία και η αναγνώριση που ονειρευόταν αλλά η φτώχεια και η περιθωριοποίηση. Όπως πολύ εύγλωττα ομολογεί, «η διαφορά ανάμεσα στον κομμουνισμό και τον καπιταλισμό βρίσκεται στο ότι στον κομμουνισμό σε κλωτσάνε στον πισινό και

πρέπει να φωνάξεις ζήτω, ενώ στον καπιταλισμό μπορείς να ουρλιάξεις». Καταφέρνει να εκδοθούν τα έργα του, ζει όμως σε απόλυτη φτώχεια, και όταν προσβάλλεται από AIDS οι πόρτες των νοσοκομείων είναι κλειστές μια και δεν έχει κοινωνική ασφάλιση. Όταν ολοκληρώνει την αυτοβιογραφία του αποφασίζει να βάλει τέρμα στην πολύ επώδυνη πλέον ζωή του. Βρέθηκε στο διαμέρισμά του σκεπασμένος με μια νάιλον σακούλα με στάμπα «I LOVE NY». Εξίσου ειρωνική ήταν και η μετά θάνατον αναγνώριση του καλλιτεχνικού του έργου, που κυμαίνεται ανάμεσα στο σουρεαλισμό και τον «μαγικό ρεαλισμό».

Ο Αρένας αποτελούσε κόκκινο πανί για τα τμήματα της Αριστεράς που για χρόνια επέμεναν (και επιμένουν) να ωραιοποιούν το καθεστώς του Κάστρο, για να μην αναφέρουμε τον συντηρητισμό τους σε σχέση με την ομοφυλοφιλία. Από την άλλη, η δεξιά στις Η.Π.Α δυσκολευόταν να «αξιοποιήσει» έναν κουβανό αντιφρονούντα που ισχυριζόταν ότι είχε κοιμηθεί με 5.000 άντρες.

Παρά τις προθέσεις του σκηνοθέτη να μην φτιάξει ένα ανοικτά πολιτικό έργο, τα ζητήματα που ανοίγει η πολύ αξιόλογη ταινία την καθιστούν αναπόφευκτα πολιτική και είναι σήμερα εξαιρετικά επίκαιρα.

Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, Ασαφής Αρχαιοθήκη, Εργατική Δημοκρατία (Τεύχος 111), Δεκαετία 2000-2009, Λευκωσία (νότια)

From:
<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:
<https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:ergatikidimokratia:no111:cinema>

Last update: **2025/04/20 19:33**

